



## VELFÆRDSMINISTERIET

Foreningen ÖresundsBorger  
Att.: Lars Hougaard  
lho@oresundsborger.dk

### Ministeren

Holmens Kanal 22  
1060 København K

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail sm@sm.dk

27. marts 2008

NNM/ J.nr. 2007-4031-101

Kære Lars Hougaard

Tak for Deres e-post af 25. november 2007, hvor Foreningen ÖresundsBorger har rettet henvendelse til ministeren for nordisk samarbejde og mig angående den manglende valgret for danske statsborgere bosat i Sverige. Efter aftale med ministeren for nordisk samarbejde besvarer jeg Deres henvendelse på begge ministres vegne, da valglovgivningen henhører under mit ressortområde.

De har i Deres henvendelse bl.a. anført, at mere end 20.000 danske statsborgere bosat i Skåne, som fortsat arbejder og betaler skat i Danmark, ikke har ret til at stemme til folketingsvalg som følge af, at de har bosat sig på den anden side af Øresund. De har endvidere anført, at den manglende stemmeret principielt er uacceptabel og hindrer integration af Øresundsregionen. De har anført, at den grundlovsfortolkning, der ligger til grund for den gældende valglovgivning i Danmark, ikke er juridisk, men politisk begrundet, da der efter Deres opfattelse ikke er enighed blandt statsretskyndige om fortolkningen af grundlovens bestemmelse om betingelserne for valgret til Folketinget. De har endelig anført, at fortabelse af stemmeret ved bopælsskifte inden for EU strider mod EU-traktaten.

Jeg kan dertil for det første sige, at vi i regeringen grundlæggende har den opfattelse, at vi i et moderne samfund skal arbejde for, at folk, der har dansk statsborgerskab, og som opholder sig i udlandet, skal kunne gøre det og samtidig bevare deres valgret. Derfor indgik det også i regeringsgrundlaget, at regeringen ville arbejde for en udvidelse af den kreds af udlandsdanskere, som bevarer deres valgret, selvom de opholder sig i udlandet.

Det forholder sig nemlig sådan – som også anført i Deres brev – at det i henhold til grundlovens § 29 ikke er tilstrækkeligt for at have valgret til Folketinget, at man har dansk indfødsret (og har opnået alderen for valgret). Det kræves yderligere, at man har fast bopæl i riget. Bopælsbetingelsen er konkretiseret i folketingsvalglovens § 2, hvorefter visse persongrupper – uanset et udlandsophold af midlertidig karakter – i valgretningsmæssig henseende anses for at have bevaret deres bopæl i landet. Der er dog grænser for, hvor langt man kan strække denne fortolkning. Det var netop disse grænser, som regeringen ønskede undersøgt nærmere for at se, om det ikke kunne udstrækkes yderligere for at give så mange udlandsdanskere som muligt mulighed for at stemme til valg i Danmark.



Regeringen nedsatte derfor i april 2003 et udvalg – Valgretsudvalget – med deltagelse af tre uafhængige statsretskyndige eksperter, som fik til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, *i videst muligt omfang* kunne udvides inden for rammerne af grundloven.

Valgretsudvalgets betænkning blev offentliggjort den 4. november 2003 (betænkning nr. 1432). Valgretsudvalget konkluderede i sin betænkning, at valgret til Folketinget under udlandsophold kunne udvides til at omfatte alle danske statsborgere fyldt 18 år, der agter at vende tilbage til Danmark inden for to år efter udrejsen. Dette gælder uanset årsagen til udlandsopholdet.

Udvalget konkluderede også, at det ikke herudover er muligt inden for rammerne af grundloven at udvide kredsen af danske statsborgere, der har valgret under udlandsophold.

Særligt vedrørende grænsegængere med dansk indfødsret anførte udvalget blandt andet, at denne persongruppe ofte er karakteriseret ved, at de pågældende personer – hvis bopæl i udlandet ofte vil være placeret tæt ved den danske grænse, f.eks. i Skåne eller i Sydslesvig – regelmæssigt opholder sig i Danmark for at arbejde eller modtage undervisning, og at de pågældende som følge heraf ofte vil have en nær tilknytning til det danske samfund.

Udvalget anførte herudover, at det forhold, at en person med dansk indfødsret regelmæssigt opholder sig i Danmark, modtager løn i Danmark og betaler skat i Danmark, efter fast praksis ikke har haft betydning for vurderingen af, om den pågældende uanset udlandsopholdet anses for at have fast bopæl i riget i henhold til folketingsvalglovens § 2.

Efter en samlet vurdering af de særlige forhold, der gør sig gældende for grænsegængere, konkluderede udvalget, at det *ikke* ville være foreneligt med grundlovens § 29 at have en ordning, hvorefter personer, der har beskæftigelse i Danmark eller modtager undervisning på en uddannelsesinstitution i Danmark, men som opholder sig midlertidigt i udlandet, blev anset for at have fast bopæl i riget. Udvalget henviste til, at der for disse personer i selve udlandsopholdets karakter ikke er omstændigheder, der peger i retning af, at deres udlandsophold vil være af forholdsvis kortvarig og midlertidig karakter. De pågældende er således flyttet til udlandet for at bo dér.

Det vil således kræve en *grundlovsændring*, såfremt alle danske statsborgere bosat i udlandet, herunder i den svenske del af Øresundsregionen, skulle tillægges valgret til Folketinget. En ændring af grundloven kræver iagttagelsen af den særlige procedure, som er fastlagt ved grundlovens § 88, herunder at et flertal af de vælgere, der deltager i folkeafstemningen om grundlovsændringen, stemmer ja til grundlovsændringen, og at dette flertal udgør mindst 40 pct. af samtlige stemmeberettigede.

Udvalgets konklusioner blev udmøntet i lov nr. 438 af 9. juni 2004, hvorved der blev indsat en ny bestemmelse i folketingsvalgloven, hvorefter personer, der opholder sig i udlandet, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen (lovens § 2, stk.



3). Lovændringen ville efter Valgretsudvalgets skøn bevirke, at yderligere ca. 1.000 udlandsdanskere fik tillagt valgret. Derudover blev der gennemført en række administrative lettelser, som skulle give bedre rammer for, at personer, der har mulighed for at bevare deres valgret i forbindelse med udrejse, rent faktisk også gør brug af den. F.eks. er den frist, inden for hvilken en udlandsdansker skal søge om at blive optaget på valglisten op til et valg, blevet afkortet fra 15. dagen til 7. dagen før et valg.

Valgretsudvalget undersøgte også spørgsmålet om den danske valglovgivnings forhold til EU-retten, herunder retten til fri bevægelighed (betænkningens afsnit 4.2). Valgretten til henholdsvis lokalvalg og valg til Europa-Parlamentet er udtrykkeligt reguleret i EF-traktatens afsnit om unionsborgerskabet, jf. traktatens artikel 19, stk. 1 og 2. Af disse bestemmelser fremgår, at en unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor den pågældende ikke er statsborger, har valgret og er valgbar til henholdsvis lokalvalg og valg til Europa-Parlamentet i bopælsstaten på samme betingelser som bopælsstatens statsborgere.

Valg til nationale parlamenter er ikke tilsvarende reguleret i EF-traktaten og er derfor som udgangspunkt omfattet af national enekompetence. Valgretten til lokalvalg og Europa-Parlamentet er tilsvarende fastslået i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 39 og 40, hvorimod valgretten til nationale parlamenter ikke er reguleret i charteret.

Udvalget undersøgte imidlertid også, om EF-traktatens regler om forbud mod direkte og indirekte diskrimination, jf. EF-traktatens artikel 12, og om personers ret til fri bevægelighed, jf. EF-traktatens artikel 39, 43 og 49, kunne være til hinder for, at medlemsstaterne kan opretholde et bopælskrav i forbindelse med valgret til nationale parlamenter. EF-domstolen har ikke taget stilling til dette eller tilsvarende spørgsmål om politiske rettigheder i forhold til personers ret til fri bevægelighed.

Efter udvalgets opfattelse måtte det imidlertid give anledning til betydelig tvivl, om Domstolen vil vurdere, at det forhold, at der vil kunne blive afholdt et valg til Folketinget i en periode, hvor man ikke har fast bopæl i Danmark, overhovedet udgør en restriktion for personers ret til fri bevægelighed. Hvis Domstolen – uanset denne vurdering – alligevel måtte finde, at der kunne være tale om en hindring for den frie bevægelighed for egne statsborgere, ville denne hindring alene være i strid med EU-retten, såfremt den ikke opfyldte betingelserne om saglig begrundelse og proportionalitet. Udvalget konkluderede herefter, at det i lyset af de hensyn, der ligger til grund for grundlovens krav om fast bopæl i riget, efter udvalgets vurdering må antages, at Domstolen vil betragte bopælskravet som tilstrækkeligt sagligt begrundet, ligesom udvalget også antog, at bopælskravet ikke vil give anledning til problemer i forhold til proportionalitetsbetingelsen. Grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget kunne derfor ifølge udvalget ikke anses for at være i strid med EU-retten.

Jeg skal som tidligere nævnt ikke lægge skjul på, at regeringen havde håbet, at man kunne udvide valgretten i videre omfang, end udvalgets undersøgelse viser, at der er mulighed for. Men regeringen må naturligvis tage resultatet af



de uafhængige statsretseksperters undersøgelse til efterretning og har derfor også lagt udvalgets konklusioner til grund for det forslag til ovennævnte lov, som Folketinget vedtog i 2004. Regeringen ønsker helt principielt ikke at fremsætte et lovforslag, som kan give anledning til tvivl i forhold til grundloven. Derfor må vi nok erkende, at vi ikke kan nå meget længere uden en grundlovsændring, som regeringen imidlertid ikke har til hensigt at foretage foranlediget af denne sag.

Jeg beklager den sene besvarelse.

Med venlig hilsen

Karen Jespersen